یادداشت

کارفرمای بزرگ بدحساب

امیر بختیاریان *

● حجم بدهی دولت به پیمانکاران به حدی است که برخی اقتصاددانان، یکی از دلایل مهم رکود فعلی را ناشی از همین بدهی می‌دانند. با توجه به اینکه رقم دقیق بدهی مشخص نیست، اخیرا وزارت اقتصاد با تشکیل اداره‌ای با عنوان «اداره کل مدیریت بدهی و تعهدات عمومی دولت» تلاش کرده است به این موضوع سروسامان دهد. پیش از این، رقم بدهی دولت، از سوی چند مقام مسئول، ۱۰۰ هزار میلیارد تومان اعلام شده بود که البته این رقم، برآوردی است و به همین دلیل چالش اولیه و مهم برای مدیریت درست بدهی‌ها، مشخص‌شدن رقم صحیح آن است. ابتدا باید میزان دقیق بدهی، مشخص و بعد از آن، تاریخ ایجاد آن به تفکیک طلبکاران روشن شود تا بتوان براساس چارچوبی منصفانه، تسویه بدهی‌ها را مدیریت کرد.

البته در ماجرای ایجاد بدهی سنگین و طولانی‌مدت دولت، صرف‌نظر از اینکه دولت کم‌کم دارد به عنوان یک کارفرمای بدحساب شناخته می‌شود و این نگرش، آثار زیان‌باری برای اقتصاد و رابطه مردم با دولت دارد، تنها پیمانکاران زیان ندیده‌اند، بلکه بسیاری از بخش‌های دولتی یا وابسته به دولت و برخی سازمان‌های عمومی، به‌ویژه تأمین اجتماعی نیز در این مسیر و به‌صورت غیرمستقیم آسیب سنگینی را متحمل شده‌اند. برابر دستورالعمل‌های موجود، سازمان تأمین اجتماعی، از محل پرداخت صورت‌وضعیت تأییدشده پیمانکاران، باید لااقل رقمی معادل ۶،۶ درصد حق بیمه از کارفرمای دولتی دریافت کند. به عبارت دیگر اگر رقم بدهی دولت به پیمانکاران را همین صد هزار میلیارد تومان تصور کنیم که البته بنا به گفته وزیر راه‌وشهرسازی بیشتر از این ارقام است و این عدد به پروژه‌های ملی مربوط است و نه استانی، میزان طلب تأمین اجتماعی از محل این بدهی‌ها، بدون احتساب جریمه دیرکرد، حداقل شش‌هزارو ۶۰۰ میلیارد تومان می‌شود. تأمین اجتماعی با اینکه پولی بابت این بدهی‌ها نگرفته، اما در سال‌های اخیر خدماتی را به بیمه‌شدگان ارائه کرده است. در یک سال اخیر تأمین اجتماعی خسته از این شرایط، مجبور شده به پیمانکاران و کارفرمایان آنها مراجعه و برای وصول طلب خود به همراه جریمه آن، تلاش کند. این رویه اعتراضاتی را در جامعه پیمانکاری در پی داشته و صدای کارفرمایان را هم درآورده است. پیمانکار به‌درستی می‌گوید حق‌بیمه ناشی از اجرای قراردادها را باید کارفرما پرداخت کند و کارفرما نیز می‌گوید اعتباری ندارم که حق بیمه‌ای پرداخت کنم. به عبارت دیگر، در ماجرای ایجاد بدهی‌ها، همه در حال ضرردادن هستند و اگر هرچه سریع‌تر راه‌حلی برای این مشکل اندیشیده نشود، بعید نیست در رابطه میان تأمین اجتماعی و جامعه پیمانکاری، مشکلات اساسی بروز کند و در نهایت، سرجمع این مشکلات، دامن‌گیر دولت شود.

اخیرا رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی راه‌حل این مشکل را در صدور بخشنامه‌ای جسته است که طبق آن، اگر با وجود تأیید صورت‌وضعیت، حق بیمه پرداخت نشود، جریمه تأخیر به عهده کارفرما باشد. مزیت این بخشنامه آن است که توپ مسئولیتی را که به ناحق در زمین پیمانکاران افتاده بود به زمین دولت بازگردانده است. اما این بخشنامه ایرادی نیز دارد و آن اینکه راه کتمان واقعیت را از سمت کارفرمای دولتی نبسته است. اگر تاکنون کارفرمای دولتی در مجموع برای تأیید صورت‌وضعیت‌ها کوتاهی نمی‌کرد، اما امروز با آگاهی از اینکه تأیید صورت‌وضعیتی که پولی بابتش وجود ندارد موجب تعلق جریمه به او می‌شود، شاید با بهانه‌تراشی در تأیید صورت‌وضعیت‌ها تعلل کند و در نتیجه، باز هم توپ به زمین پیمانکار بخت‌برگشته بیفتد؛ بنابراین ماجرای بدهی دولت همچنان گرفتار وضعیت دشواری است و بازیگران این اتفاق، ازجمله پیمانکاران و تأمین اجتماعی، ناخواسته وارد جنگ رودررویی شده‌اند.

مطابق قوانین مصوب مجلس، ازجمله بند «و» ماده ۲۲۴ قانون برنامه توسعه پنجم، کارفرمای دولتی، زمانی باید به پیمانکار طرف قرارداد دستور انجام کار می‌داد که از داشتن اعتبار نقدی اطمینان کافی می‌داشت. به عبارت دیگر، انجام خرج، بدون وجود دخل، وجاهت قانونی نداشته و به همین دلیل مسئولیت ایجاد صدهزارمیلیارد تومان بدهی یادشده، متوجه کارفرمایانی است که در سال‌های گذشته، بدون رعایت قانون، تعهدی را متوجه دولت کرده‌اند. درست است که دولت تغییر کرده و عمده این بدهی نیز میراث دولت پیشین است، اما با تغییر رؤسا، مسئولیت مدنی دولت جابه‌جا نمی‌شود و پابرجا می‌ماند. دولت لازم است مسئولیت بیمه متعلقه بابت اجرای قراردادهایش را صراحتا بپذیرد و با حذف پیمانکار در این ماجرا، خود به صورت یک‌جا وارد تسویه با تأمین اجتماعی شود. قدر مسلم بدون پادرمیانی پدرانه و مسئولانه کارفرما و در رأس آنها دولت، فرجام این نزاع خوش نخواهد بود.

*معاون ذی‌حساب راه‌وشهرسازی همدان

با افشاگری رئیس کل بانک مرکزی، رئیس‌جمهور دستور پیگیری داد

بررسی تخلف ۱۷۱ هزار میلیاردی دولت قبل

عکس: میلاد پیامی، شرق

شرق: گویا داستان تخلفات اقتصادی دولت قبل تمامی ندارد. پول‌هایی که مشخص نیست کجا رفته و صاحبان امروزش چه کسانی هستند. حالا معاون اول رئیس‌جمهور خبر از احتمال تخلف بزرگ مالی در دولت قبل می‌دهد که چیزی حدود ۱۷۱ هزار میلیارد ریال برآورد می‌شود. معاون اول رئیس‌جمهور از احتمال وقوع تخلف بزرگ مالی در دولت قبل خبر داد و گفت: براساس دستور رئیس‌جمهور در حال پیگیری این موضوع هستم. اسحاق جهانگیری در جریان سفر یک روزه به استان هرمزگان (جزیره کیش) در نشست نقش مناطق آزاد اظهار کرد: «چندی پیش رئیس کل بانک مرکزی طی نامه‌ای به رئیس‌جمهور اعلام کرد که در ماه‌های پایانی سال ۸۹ در یک مرحله مبلغ ۴۱ هزار میلیارد ریال و در یک مرحله ۱۳۰ هزار میلیارد ریال از منابع بانک مرکزی بنا به دستور مقامی، [برداشت و] به خزانه واریز شده است. این درحالی است که منابع بانک مرکزی متعلق به مردم است و نباید بدون صدور مجوزهای قانونی از آن برداشت شود». البته جهانگیری در سخنان خود اشاره‌ای به کدام مقام ندارد، اما باید دید کدام مسئول در دولت قبل هنوز چیزی را از آن خود نکرده یا اینکه کرده و رسانه‌ای نشده است.

دولت به بانک مرکزی بدهکار می‌شود؟

وی ادامه داد: آقای رئیس‌جمهور نیز طی نامه‌ای مسئولیت بررسی این موضوع را به من سپردند و گفتند که بررسی کنم و چنانچه مشخص شد که این نقل و انتقال براساس قانون صورت گرفته است، دولت به بانک مرکزی بدهکار می‌شود؛ اما چنانچه پس از پیگیری‌ها مشخص شد که این کار برخلاف قانون صورت گرفته، مقام دستوردهنده را به مراجع قضائی و دادگاه معرفی کنم. من نیز بیش از سه ماه است که در حال پیگیری این موضوع هستم. به گزارش ایسنا، معاون اول رئیس‌جمهور در بخش دیگری از صحبت‌های خود با اشاره به ظرفیت‌های گردشگری و اقتصادی جزیره کیش اظهار کرد: کیش جزیره‌ای استثنایی و زیبا با طبیعت و سواحل منحصربه‌فرد است که چنانچه برخی محدودیت‌های زیست‌محیطی وجود نداشت امروز از این ساحل درآمدهای میلیاردی حاصل می‌شد. بااین‌وجود کماکان با برنامه‌ریزی‌های دقیق در آینده کیش می‌تواند به یک قطب مهم گردشگری و تجارت در منطقه تبدیل شود. جهانگیری همچنین با بیان اینکه نباید نسبت به جزایر خلیج فارس کم‌توجه باشیم اظهار کرد: یکی از اقدامات بسیار خوبی که در جهت توجه به جزایر مهم خلیج‌فارس انجام گرفته است تحت حمایت قرارگرفتن این جزایر از سوی مناطق آزاد قشم و کیش است.

جزایر جنوبی هیچ‌گاه نباید خالی از سکنه باشند

وی با بیان اینکه عمران و آبادانی جزایر جنوبی و ورود جمعیت به آنها می‌تواند به عنوان یک پتانسیل خوب برای مناطق جنوبی مطرح باشد، به اهمیت جزایر جنوبی از لحاظ امنیت اشاره و خاطرنشان کرد: جزایر جنوبی از بعد امنیت ملی حائز اهمیت هستند؛ چراکه دیگران مکررا تلاش می‌کنند تا یک ناو متحرک را به آب‌های خلیج‌فارس وارد کنند و بگویند که در این خلیج یک ناو دارند. این درحالی است که جزایر جنوبی کشور سرمایه‌های بی‌نظیر امنیتی محسوب می‌شوند و نباید هیچ‌گاه خالی از سکنه باشند. این جزایر سپر اصلی دفاعی کشور هستند و باید حتما در آنها جمعیت و امکانات به اندازه مورد نیاز وجود داشته باشد. جهانگیری گفت: دولت همواره خود را مسئول اصلی تأمین امنیت خلیج‌فارس دانسته و می‌داند و در آینده نیز از سرمایه‌های این خلیج حفاظت خواهد کرد. وی با اشاره به روند تشکیل مناطق آزاد در کشور خاطرنشان کرد: از زمانی که قانون تشکیل مناطق آزاد به سختی در مجلس تصویب شد، همواره سیاست‌ها و تلاش‌ها در این مسیر بود که مناطق آزاد تبدیل به کانون‌های سرمایه‌گذاری و توسعه صادرات شوند و همگان نیز پیگیر تحقق این امر بوده و هستند. وی خاطرنشان کرد: منطقه آزاد منطقه‌ای است که در آن برخی از مقررات دست‌وپاگیر که در کل کشور اعمال می‌شود برای انجام راحت‌تر کارها در این مناطق اعمال نمی‌شود.

ایران می‌تواند اقتصاد دنیا را به حرکت درآورد

معاون اول رئیس‌جمهور با بیان اینکه ایران در آینده می‌تواند بخشی از اقتصاد دنیا را به حرکت در آورد خاطرنشان کرد: امروز دنیا به دنبال کانون‌های آمادگی برای توسعه است. ایران کشور اول دارنده گاز و کشور سوم دارنده نفت در دنیاست و جمعیتی بالغ بر ۷۰ میلیون نفر دارد. همچنین اطراف ما نیز بیش از ۴۰۰ میلیون نفر جمعیت زندگی می‌کنند که می‌خواهند گام‌های نخست توسعه را بردارند. همه این امتیازات می‌تواند در کنار تعریف دیپلماسی عاقلانه و تعامل مثبت با دنیا شرایطی را فراهم کند که دنیا متقاعد شود که ایران کشور ارزشمندی برای سرمایه‌گذاری است. ما باید دست‌به‌دست یکدیگر بدهیم که ایران به کانون توسعه منطقه‌ای تبدیل شود.

اجماع با اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی

وی ادامه داد: در مقطع فعلی، اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی نخ تسبیحی است که می‌تواند اجماع در کشور و نیز توسعه را در آینده محقق کند. جهانگیری در بخش دیگری از صحبت‌های خود با تأکید به اهمیت بالای منطقه آزاد کشور بر لزوم اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و راهبردهای آن از سوی مدیران عامل این مناطق، خاطرنشان کرد: تمام رویکردهای اقتصاد مقاومتی به‌ویژه بند ۱۱ این سیاست یعنی توسعه عمل مناطق آزاد به‌منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی باید از سوی مدیران و مسئولان مناطق آزاد مورد تأکید و توجه قرار بگیرد.

رد لایحه دولت برای ایجاد مناطق آزاد جدید

وی همچنین با انتقاد از مخالفت مجلس نسبت به ایجاد مناطق آزاد جدید در کشور اظهار کرد: دولت پس از بررسی‌های بسیار به این نتیجه رسید که برخی از مناطق کشور از جمله زابل در استان سیستان‌وبلوچستان و بانه در استان کردستان تبدیل به منطقه آزاد شوند؛ اما این مسائل پس از کلی کش و قوس و پس از اینکه در صحن علنی مطرح می‌شود، با برخی تفاسیر رد می‌شود. این درحالی است که تصمیم برای ایجاد چنین مناطقی تصمیم توسعه‌ای است و برای رد آن نیز باید حرف منطقی زده شود.

از بگم‌بگم متنفر هستم

وی همچنین با تأکید بر لزوم عملکرد شفاف مدیران مناطق آزاد گفت: متأسفانه با وجود اینکه اطلاعاتم در مورد مفاسد اقتصادی در دوره گذشته بسیار است، برخلاف آنچه برخی رسانه‌ها مطرح می‌کنند، از بگم‌بگم متنفر هستم. همواره نیز شیوه مدیریتی‌ام دفاع از مدیران پیش از خود بوده است؛ اما باید بگویم که در دوره گذشته خیلی در حق کشور ظلم کردند. آنها با شعار (مبارزه با) مفاسد، خوشنام‌ترین و انقلابی‌ترین افراد را از صحنه‌ها حذف کردند؛ اما در همان دوران بدترین فسادهای تاریخ در کشور اتفاق افتاد که یکی ازآن‌ها آقایی است که امروز درحال محاکمه در مراجع قضائی است. وی با بیان اینکه مناطق آزاد در آن دوران یکی از کانون‌هایی بود که گویی حیات خلوت بوده است، ادامه داد: درباره برخی مناطق آزاد به‌ویژه کیش گزارش‌های خیلی بدی از تخلفات در دوران قبل به ما داده شده است و ما نیز مکلفیم که از بیت‌المال مسلمین دفاع کنیم تا چنانچه در جایی قصوری انجام گرفته یا بی‌قانونی شده است، آن را اصلاح کنیم. جهانگیری تأکید کرد: درباره مناطق آزاد به‌ویژه قشم، کیش و چابهار گزارش‌های خوبی به من نرسیده است و مدیران عامل این مناطق باید حتما بدون ترس از احدی با جدیت پیگیر آنها باشند. وی اظهار کرد: مبارزه با فساد هزینه می‌خواهد و من نیز این مسئولیت را قبول کرده‌ام و یک ذره هم در من تردید به وجود نیامده است. معاون اول رئیس‌جمهور در پایان با بیان اینکه اتفاقاتی که در گذشته افتاده ممکن است امروز نیز اتفاق بیفتد؛ تأکید کرد: به‌همین‌دلیل است که دولت یازدهم مکررا می‌گوید که هیچ خط قرمزی ندارد و چنانچه گزارش تخلفی به دست ما برسد سریعا عمل خواهیم کرد.

وزیر راه: کشورهای حاشیه خزر یک بلوک قدرتمند اقتصادی تشکیل دهند

ایرنا: وزیر راه‌وشهرسازی گفت: کشورهای حاشیه خزر با مبادلات سالانه تجاری ۶۰۰میلیارددلاری، تولید ناخالص داخلی بیش از چهارتریلیون‌دلاری و نرخ رشد اقتصادی ۴،۶درصدی باید به یک بلوک قدرتمند اقتصادی تبدیل شوند.«عباس آخوندی» عصر چهارشنبه در سومین نشست وزیران حمل‌ونقل کشورهای حاشیه دریای خزر در تهران تأکید کرد: «با وجود اهتمام جدی کشورهای حاشیه دریای خزر، هنوز همکاری تجاری و اقتصادی و زیرساخت‌های کنونی در این بخش به اندازه کافی توسعه نیافته است و با ظرفیت‌های موجود اقتصادی و تولیدی در منطقه فاصله زیادی داریم».وزیر راه‌وشهرسازی گفت: تأسیس صندوق مشترک تأمین مالی، اصلاح تعرفه ترانزیت و گمرک و رفع مانع‌های فیزیکی و غیرفیزیکی تردد بین کشورهای حاشیه خزر برای توسعه همکاری‌های کشورهای یادشده بسیار اهمیت دارد.آخوندی افزود: توسعه حمل‌ونقل ترکیبی و چندوجهی، تقویت کریدور رشت- آستارا - مسکو و افزایش ترانزیت کالا در مسیر شرق خزر برای گسترش همکاری حمل‌ونقل کشورهای حاشیه دریای خزر ضروری است.وی تشویق سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف حمل‌ونقل را خواستار شد و گفت: تبادل اطلاعات به منظور استفاده از فناوری‌های نوین و تشکیل کمیته‌های مشترک کارشناسی و توسعه همکاری‌های علمی و آموزشی بین کشورهای منطقه خزر لازم است.وزیر راه‌وشهرسازی جمهوری اسلامی ایران گفت: عملیاتی‌شدن حمل‌ونقل ترکیبی در حوزه خزر و مسیرهای ریلی بین بندرهای جنوب با کشورهای ترکمنستان، قزاقستان، روسیه و اروپا و برعکس در شرق خزر و کریدور قزوین- رشت- آستارا- مسکو به اروپا و برعکس در غرب خزر از اولویت‌های ایران برای همکاری با کشورهای این منطقه است.وی افزایش ترانزیت بین قزاقستان، ترکمنستان و ایران در مسیر شرق دریای خزر را خواستار شد و تأکید کرد اکنون میزان ترانزیت کالا در این مسیر سالانه پنج میلیون تن است که باید به ۱۰ میلیون تن افزایش یابد.آخوندی تصریح کرد: ایران برای توسعه زیربناهای حمل‌ونقل هوایی، دریایی، زمینی و ریلی در برنامه ششم توسعه اهمیت زیادی قائل است و از سرمایه‌گذاران علاقه‌مند دعوت می‌کند در توسعه زیربناهای حمل‌ونقل همکاری کنند.به گفته او، ایران برای توسعه تجارت و حمل‌ونقل ترانزیت در منطقه از ۱۸۵ میلیون تن ظرفیت سالانه برخوردار است و می‌تواند نیازهای ترانزیتی کشورهای حاشیه خزر را در بندرهای شمال و جنوب تأمین کند.وزیر راه‌وشهرسازی گفت: ایران با ۲۵ مرز ترانزیتی فعال، پنج مرز ریلی، ۱۳ بندر تجاری و ۱۰ فرودگاه بین‌المللی می‌تواند ارتباطات گسترده‌ای در زمینه توسعه حمل‌ونقل بین کشورهای حاشیه خزر فراهم کند.آخوندی درباره ایمنی پروازهای عبوری از آسمان ایران تأکید کرد تا ژوئن ۲۰۱۴ میلادی (خرداد سال گذشته) روزانه ۴۵۰ پرواز بین‌المللی از آسمان ایران عبور می‌کرد اما اکنون شمار پروازهای عبوری از آسمان ایران به بیش از ۹۰۰ پرواز در شبانه‌روز افزایش یافته است. به گفته او، ایران با داشتن شبکه آزادراه‌های آسیایی و خط آهن در کریدور حمل‌ونقل آسیا- قفقاز- اروپا (موسوم به تراسیکا) می‌تواند نقش مهمی در حمل‌ونقل ترانزیت و بین‌المللی در کریدور شمال به جنوب و شرق به غرب منطقه ایفا کند.

خبر

زمین‌خوار ۶ میلیاردی در کردستان

● **تابناک:** جانشین فرمانده انتظامی استان کردستان از کشف یک فقره زمین‌خواری به ارزش شش‌میلیاردو۳۰۰ میلیون ریال توسط مأموران پلیس آگاهی کردستان خبر داد. سرهنگ جعفر آژنگ اظهار کرد: بررسی اوراق پرونده حاکی از آن است که فردی، مساحت شش‌هزارو ۳۰۰متر از اراضی ملی را در یکی از مناطق روستایی سنندج به صورت غیرقانونی به تصرف خود درآورده است.

آمادگی ایران برای تجارت ریالی با روسیه

● **پرس‌تی‌وی:** رئیس کل بانک مرکزی از تکمیل مقدمات تأسیس حساب مشترک با روسیه برای تسهیل تجارت دو کشور با ارز رسمی‌شان خبر داد. ولی‌اله سیف، رئیس کل بانک مرکزی ایران، خطاب به هیأت روسی با اشاره به نیاز تهران و مسکو به ساخت مکانیسمی برای اتصال بخش‌های بانکی با تأکید بر تقویت روابط تجاری سخن گفت و افزود: باید کمیته خاصی میان ایران و روسیه برای تشخیص مسائل و مشکلات موجود که مانع بسط روابط دوسویه بانکی میان دو کشور می‌شود، تشکیل شود.

عجله هندی‌ها برای تجارت با ایران

● **تسنیم:** درحالی‌که چین تاکنون چندین‌بار تلاش کرده مانع از توسعه بندر چابهار توسط هند شود، دهلی‌نو تلاش دارد از طریق اختصاص یک خط اعتباری ۱۵۰میلیون‌دلاری برای ایران و انجام سریع مذاکرات دوجانبه برای برقراری اتحاد تجاری بین دو کشور، این پروژه را هرچه‌زودتر نهایی کند.تصویب اختصاص این خط اعتباری روز چهارم دسامبر با اصرار دفتر نخست‌وزیر هند اتفاق افتاد. یک هفته بعد، وزارت کشتیرانی هند سریعا به کابینه این کشور پیشنهاد کرد که صندوق توسعه صادرات اجازه یابد ۱۵۰میلیون‌دلار اعتبار (تخصیص‌یافته به روپیه) به ایران اختصاص دهد. منابع آگاه در این خصوص گفتند: «این پیشنهاد با موافقت تمامی وزارتخانه‌های مرتبط مواجه شده و این هفته توسط کابینه تصویب خواهد شد». این خط اعتباری ۱۵۰میلیون‌دلاری که علاوه بر ۸۵.۲۱ میلیون‌دلاری است که پیش‌تر برای تجهیز دو لنگرگاه در چابهار اختصاص یافته، توسط ایران برای تأمین اعتبار پروژه راه‌آهن ۶۳۰ کیلومتری چابهار به زاهدان دنبال می‌شد.

www.sharghdaily.ir